

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑΝ (1)

I. Ἡ Ὁργάνωσις τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Παιδείας

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ τερματισμοῦ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν, ζωηρὰ κατεβλήθη παρὰ τῶν Ἐξ Γιουγκοσλαβικῶν Δημοκρατιῶν προσπάθεια καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ παιδευτικὴν ἀναμόρφωσιν τῆς χώρας. Ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς νέας πολιτικῆς καταστάσεως ἐτέθη νέος σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς. Συμφώνως πρὸς αὐτὸν ἡ θεμελιώδης ἐπιδίωξις τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Παιδείας εἶναι «ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς συνειδητὸν καὶ ἐνεργὸν οἰκοδόμον καὶ ὑπερασπιστὴν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδος καὶ εἰς ἀγωνιστὴν διὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικράτησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ». Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ τεθέντος ἐκπαιδευτικοῦ σκοποῦ ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ 1945 νὰ λαμβάνωνται δραστηρία μέτρα. Ἐπεδιώχθη ἡ ἐκρίζωσις τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ, ὅστις κατὰ τὸ 1931 ἔφθανεν εἰς τὸ 44,6% ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ δὲ τὸ 1948 ἠλαττώθη εἰς 25,4%. Διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναλφαβητῶν ἐχρησιμοποιήθησαν δύο μέτρα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐποπτεία ἐπὶ τῆς τακτικῆς εἰς τὰ σχολεῖα φοιτήσεως τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐπιμέρφωσις τῶν ἀγραμμάτων ἐνηλίκων, ἧτις δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκμάθουν οἱ γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν ἀλλὰ παρεσχέθη εἰς αὐτοὺς καὶ ἡ λεγομένη «βασικὴ μόρφωσις» ἧτις ἀντιστοίχει μὲ τὴν παιδευσιν ἣν λαμβάνει ὁ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη παρακολουθῶν τὰ μαθήματα τοῦ στοιχειώδους σχολείου. Κατὰ τὸ 1945 ὄρισθη ἡ διάρκεια τῆς στοιχειώδους ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἑπταετῆς κατηργήθησαν δὲ πάντα τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα. Κατὰ τὸ 1950 διὰ νεωτέρου νόμου ὄρισθη ὅτι ἡ ὑποχρεωτικὴ δι' ὅλα τὰ παιδιὰ ἐκπαιδεύσις θὰ εἶναι ὀκταετῆς. Ὁ ὀκταετῆς κύκλος τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως διαιρεῖται εἰς δύο τετραετεῖς κύκλους. Μετὰ τὴν περᾶτωσιν τοῦ πρώτου τετραετοῦς κύκλου τὰ παιδιὰ δύνανται ἢ νὰ ἀκολουθήσουν τὸν δεύτερον ἀνώτερον τετραετῆ κύκλον τοῦ στοιχειώδους σχολείου ἢ νὰ ἐξακολουθήσουν τὰς σπουδὰς των εἰς τὸ ἐπὶ τῶν τεσσάρων τάξεων τοῦ στοιχειώδους σχολείου οἰκοδομούμενον ὀκταετοῦς διαρκείας γυμνάσιον. Τὰ γυμνάσια διαιροῦνται εἰς δύο εἶδη, εἰς τὰ κλασσικὰ ἔνθα διδάσκονται ἑλληνικά, λατινικά καὶ μία ξένη γλῶσσα καὶ εἰς τὰ φυσικομαθηματικά μὲ διδασκαλίαν τῶν λατινικῶν. Εἰς τινὰς περιοχάς, ἔνθα ὑπάρχει μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς, διδάσκονται ἀντὶ τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν ἡ ἀραβικὴ καὶ ἡ τουρκικὴ. Τὰ γυμνάσια ὑποδιαιροῦνται εἰς δύο τετραετεῖς κύκλους. Παραλλήλως πρὸς τὰ γυμνάσια ὑφίστανται τύποι ἐπαγγελματικῶν καὶ τεχνικῶν σχολείων κατωτέρας καὶ ἀνωτέρας βαθμίδος. Τὰ σχολεῖα ταῦτα διασχίζονται εἰς τοὺς ἀκολουθούσους τύπους ἀγροτικά, μηχανολογικά, ἠλεκτροτεχνικά, ξυλοτεχνίας, γεωδαισίας, οἰκονομικῆς, ὕφαντικῆς, νοσηλευτικῆς, κτηνιατρικῆς, ναυτικά καὶ δασικά. Εἰς τὰ ἐπαγγελματικά—τεχνικά σχολεῖα γίνεται δεκτὸς ὁ μαθητὴς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 14 ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἡ φοίτησις εἰς τὰ κατώτερα διαρκεῖ 3—4 ἔτη εἰς δὲ τὰ ἀνώτερα 4 ἔτη. Ἡ ἀνωτάτη ἐκπαιδεύσις παρέχεται διὰ 9 Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν.

1) Ἐθνημοσιῶδῃ τὸ παρὸν ἄρθρον καὶ εἰς τὸν ἀναφορικόν «Ὁρίζοντα».

Οι διδάσκαλοι τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδύσεως ἐκπαιδεύονται εἰς 11 ἀνωτέρας Παιδαγωγικὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, αἵτινες εἰς μὲν τὴν Κροατίαν καὶ Σερβίαν εἶναι τριετοῦς φοιτήσεως εἰς δὲ τὰς λοιπὰς περιοχὰς διετοῦς. Διὰ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτάς ἀπαιτεῖται οἱ μέλλοντες νὰ φοιτήσουν νὰ ἔχουν περατώσει τὸ ὀκτατάξιον στοιχειώδους σχολείου. Οἱ καθηγηταὶ τῆς μέσης ἐκπαιδύσεως λαμβάνουν τὴν παιδαγωγικὴν τῶν μόρφωσιν εἰς φροντιστήρια προσηρτημένα εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ φυσικομαθηματικὰς σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων. Ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων τύπων τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἔχουν ἰδρυθῆ εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν καὶ Σχολαὶ διὰ τὴν Μουσικὴν, καλλιτεχνικὴν καὶ Σωματικὴν ἀγωγήν. Ὑπάρχουν 11 Καλλιτεχνικαὶ Ἀκαδημίαι διὰ τὴν Τέχνην, Θέατρον καὶ Μπαλέττα καὶ δύο Ἰνστιτούτα διὰ τὴν Σωματικὴν ἀγωγήν. Ἡ εἰς τὰ διάφορα ἐκπαιδευτήρια φοιτήσις εἶναι ἀπὸ ἐπέψεως ἀριθμοῦ ἴσων σημαντικῆ. Ἡ στατιστικὴ τῆς Unesco ἔδωκε διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς Γιουγκοσλαβίας κατὰ τὸ 1958 τοὺς ἐξῆς ἀριθμούς.

1ον. Μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδύσεως καὶ τοῦ κατωτέρου κύκλου μέσης ἐκπαιδύσεως	2.315.909
ἐξ αὐτῶν θήλεις	1.077.354
2ον. Μαθηταὶ γενικῆς μέσης ἐκπαιδύσεως (ἀνωτέρου τμήμ.)	80.761
ἐξ αὐτῶν θήλεις	38.044
3ον. Μαθηταὶ Ἑπαγγ.—Τεχν. Ἐκπαιδ.	186.633
ἐξ αὐτῶν θήλεις	37.453
4ον. Φοιτητὰ Παιδ. Ἀκαδημιῶν	21.638
5ον. Φοιτητὰ εἰς Παιδ. Ἰνστιτούτα	9.006
6ον. Φοιτητὰ εἰς Πανεπιστήμια	88.316
7ον. Φοιτητὰ εἰς εἰδικὰς Σχολὰς	7.316
8ον. Φοιτητὰ εἰς ἀνώτερα μετασχολικὰ Ἐκπαιδ.	44.040

II. Ἡ σπουδὴ τῶν κλασσικῶν ἀρχαίων γραμμάτων

Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ παρόντος ἀρθροῦ δὲν θὰ ἐκταθῶμεν εἰς γενικὴν περὶ τῆς ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐπισκόπησιν ἀλλὰ θὰ περιορισθῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν μόνον τὴν κίνησιν τὴν παρατηρουμένην ὡς πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν γραμμάτων. Κέντρον τῶν τοιούτων σπουδῶν εἶναι αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ τῶν Πανεπιστημίων. Διὰ νὰ δώσωμεν δὲ μίαν ὀπωσοῦν αὐθεντικὴν καὶ ἐπίκαιρον ἐξείκόνισιν τῆς κινήσεως, θὰ λάβωμεν κυρίως ὑπ' ὄψιν τὰ δημοσιεύματα τοῦ ἐν Σκοπίοις (ΚΟ-ΠΙΕ) ἐκδιδόμενου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ziva Antika», Ζῶσα ἀρχαιοδίτης. Ἐκδίδεται κατὰ ἑξαμηνίαν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν ἐπιτροπῆς ἣτις ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν ἐξῆς καθηγητῶν: Dr Nicola Majnarik καθηγ. τοῦ ἐν Zagreb Πανεπιστημίου, Dr Milos N. Duric καθηγ. τοῦ ἐν Belgrade Πανεπιστημίου, Dr Milan Groselj καθηγ. τοῦ ἐν Ljubljana Πανεπιστημίου καὶ Dr Petar Ilievski ὀφηγητοῦ τοῦ ἐν Skopje Πανεπιστημίου.

Τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν ἔχει μέχρι τοῦδε ἐκδώσει 12 τόμους. Τὸ περιεχόμενον τῶν δημοσιευμάτων ἀναφέρεται γενικῶς εἰς ὄλους τοὺς κλάδους τῆς ἀρχαιομαθείας καὶ παρέχει μελέτας ἱσταμένας εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβολογικῆς ἐρεύνης. Μελετᾷ τὴν ἀρχαιότητα ὄχι μόνον καθ' ἑαυτὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωντανὴν αὐτῆς συσχέτισιν μὲ τὴν σύγχρονον πολιτιστικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν. Αἱ ἐργασίαι αἱ δημοσιευόμεναι εἰς τὴν Ziva Antika ὀρχίζουσι μὲ τὴν μελέτην τῶν προϊστορικῶν δεδομένων τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, ἅτινα εἶναι ἡ γραφὴ τῶν πινακίδων τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς, αἱ ἔρευναι ἐπὶ τῆς γλωσσολογικῆς καὶ ἐθνολογικῆς μορφολογίας τῆς πρωϊμοῦ ἀρχαιότητος καὶ παρακολουθοῦν τὴν διαδρομὴν τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐπιδράσεως τῶν κλασσικῶν γραμμάτων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ὁ μελετητὴς ὁ παρακολουθῶν τὰ ὑπὸ τῆς Ziva Antika παρεχόμενα δημοσιεύματα αἰσθάνεται εὐχάριστον ἔκπληξιν, ὅταν διαπιστῶνῃ ὅτι αἱ δύο ἀρχαῖαι γλῶσσαι χρησι-

μποιούνται υπό τῶν Γιουγκοσλάβων φιλολόγων ὡς ἐκφραστικά ποιητικά ὄργανα πρὸς μεταφραστικὴν ἀπόδοσιν νεωτέρων ποιημάτων καὶ πρὸς ἀπόδοσιν ἰδίων ποιητικῶν ἐμπνεύσεων. Λίαν εὐχαρίστως ὁ Ἕλληνας καὶ πᾶς ἀρχαιοφίλος μελετητὴς θὰ ἀπολαύσῃ τὸ ὡραῖον ποιημάτιον, ὃπερ ἔχει συντεθῆ ἀπὸ τὸν T. Smerdel εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἶναι δημοσιευμένον εἰς τὸν XI Τόμον (1951) σελ. 196 τοῦ ῥηθέντος περιοδικοῦ. Τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς :

ΣΕΛΗΝΗ ΠΛΗΘΟΥΣΑ

Θέρους ἐν ὥρᾳ
Λαμπρὰ Σελήνη πλήθουσα
ἀργυρῶπις ἐφ' ὄλα φέγγος βαλοῦσα
μόνη ὀδεύει σιωπῶσα.

*

Νῦν ἐν πεπλώματι λευκῷ
ἀκινήτως ἔχει μόνη
ὡς τῶν κυπαρίσσων γείτων

*

Ὅρῳ
Σελήνην πάννυχον
θάλασσαν καταυγάζουσαν,
ἕως ἐν πυκινοῖς ἐν φύλλοις πιτύων
ὕμνοῦσιν ἀηδόνες ἔρωτα

*

Θέρους ἐν ἀμβροσίᾳ νυκτὶ
Σελήνη ἡσύχῳ ἐνὶ τῷ πόντῳ
μονωδεῖ τι σιωπηλῇ
καὶ ψιθυρίζει
ἃ ψυχὴ ἀκούει
μόνως ἐν προαισθήσει.

Ὁ αὐτὸς ἐπίσης T. Smerdel ἔχει δημοσιεύσει καὶ εἰς τὸν τόμον XI, 2 σελ. 376 καὶ ἐν ἄλλο χαριέστατον ποιημάτιον.

Θ Α Λ Α Σ Σ Α

Σέβας μ' ἔχει
εἰσορῶντα
ἐνὶ οἴνοπι ἐν πόντῳ
ἡλίου ἀνθοσύνην
καὶ ἀκούοντα λέξεις
πολυφλοίσβου θαλάσσης
Πολλάκις μὲν κύμα φέρει θάλας
μειδιάματος ἡλίου
καὶ τὸ τοῦ φωτὸς κάλλος
ἐκφέρει δὲ ψυχὴν
εἰς ἀθέσφατον θάλασσαν.

Παραλλήλως πρὸς τὰς Ἑλληνιστὶ συντεθειμένας ποιήσεις βλέπουν τὸ φῶς τῆς

δημοσιότητα εἰς τὰς σελίδας τῆς Ζίνα Αντίκα καὶ Λατινικὰ ποιητικὰ συνθέματα πρωτότυπα καὶ μεταφράσεις ἐκ τῶν συγχρόνων Γιουγκοσλάβων ποιητῶν. Ὁ T. Smerdel παρέσχε δείγματα τῆς ἱκανότητός του εἰς τὴν διὰ τῆς λατινικῆς ποιητικῆς ἔκφρασιν ἐπανειλημμένως. Παραθέτομεν ἔν ἑν λατινικόν του ποιημάτων ἀπὸ τὸ «Carmina Parentina» ἄσματα τιτλοφορούμενα μὲ τὸ ὄνομα Parentium, δι' οὗ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὠνομάζετο τὸ σημερινόν Porec τῆς Ἰστρίας.

M E R I D I E S

Umbrae omnes sub comis pinorum dormiunt
Cicadum carmina

prius resonantia

fiunt minus loquacia.

Nunc requies plena lucis ut avis

mare et omnia protegit suis alis.

Postea ex itinere maris immenso

ventus caeruleus

ferens lyram veniet

ut omnia rursus carminibus recentioribus

omnia excitet et cum eis somnia

(Zina Antika XI, 1, σελ. 132)

M E Σ Η Μ Β Ρ Ι Α

Ὅλοι αἱ σκιαὶ κοιμοῦνται κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν πεύκων.

Τῶν τετρίγων τὰ ἄσματα τὰ προηγουμένως ἀντηχοῦντα
γίνονται ὀλιγώτερον πολύλογα.

Νῦν ἡ ἀνάπαυλα πλήρης φωτός ὡς πτηνόν

τὴν θάλασσαν καὶ τὰ πάντα καλύπτει μὲ τὰς πτέρυγας τῆς.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης τὴν ἀπέραντον

ὁ ἄνεμος ὁ γλαυκόχρους φέρων λύραν θὰ ἔλθῃ,

ἵνα τὰ πάντα πάλιν δι' ἁμάτων περισσύτερον προσφάτων

τὰ πάντα ἐξεγείρῃ καὶ μαζὶ μὲ αὐτὰ καὶ τὰ ὄνειρα.

Ἐχει δώσει προσέτι ὁ T. Smerdel λατινικὴν μετάφρασιν ἐνδὲς ὠραίου ποιήματος τοῦ Κροάτου λυρικοῦ ποιητοῦ Vladimir Vidric (1875—1909) ὅστις εἶχεν ἐπιρρασοθῆ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν κλασσικὴν ποίησιν.

M A N E

Illuscebat. Tenebrae adhuc in luco erant

Pan se ostendit cum fistula magna

ille prodit in campum apertum sub populum gracilem

et se indicat cachino.

Umbrae pavidae ex tenebris venerunt

et saltare in herba viridi coeperunt.

Id flavae rusticaeque Nymphae fuerunt

cum coronis albis in comis.

Illucescebat mane. Omnia rore plena

crassis stillis fulgent.

Splendet stella matutina,
trepidat et tremit
populus latifrondea
Sub populo suaviter fistula inflato sono murmurat
et circum Pana chorus ducitur.
Lucus fervet.
id ventus ingreditur
prima luce diei

Η Ω Σ

Ἦρχιζε νὰ λάμπη τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Σκότη ἀκόμη ἦσαν εἰς τὸ ἱερὸν ἄλσος.

Ἐδειξεν ἑαυτὸν ὁ Πάν μετὴν μεγάλην σύριγγα.

Ἐκεῖνος προχωρεῖ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πεδίον, ὑπὸ λεύκην ῥαδινην
καὶ δεικνύει ἑαυτὸν διὰ μεγάλου καγχασμοῦ.

Σκιαὶ φοβισμέναι ἐκ τοῦ σκότους ἦλθον
καὶ νὰ χορεύουν ἐπὶ τῆς πρασίνης χλόης ἤρχισαν.

Αἱ ξανθαὶ τῶν ἀγρῶν Νύμφαι ἦσαν
μετὰ στεφάνους λευκοὺς εἰς τὰς κόμας.

Ἦρχισε νὰ λάμπη τὸ φῶς τὴν αὐγὴν. Ὅλα γεμᾶτα ἀπὸ δρόσον
μετὰ πυκνοὺς σταλαγμοὺς ἔλαμπον.

Λάμπει τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς,
δονεῖται καὶ τρέμει

ἢ λεύκη ἢ ἀμφιλαφής.

Κάτω ἀπὸ τὴν λεύκην μετὰ γλυκύτητα διὰ τοῦ ἐμπνευσθέντος ἤχου ἢ σύριγγι ψιθιρίζει.

Καὶ γῦρο ἀπὸ τὴν Πάνα σύρεται χορός.

Τὸ ἱερὸν ἄλσος βρέμει

εἶναι ὁ ἄνεμος ποῦ ἐφορμᾷ

μετὰ τὸ πρῶτον φῶς τῆς ἡμέρας.

Εἰς τὰς σελίδας τῆς Ζίνα Αντίκα δημοσιεύονται συνεχῶς μεταφράσεις ποιημάτων
εἰς τὴν Λατινικὴν. Χαριέστατον ποιημάτιον τοῦ Οτοπ Ζυρανσίε ἔχει μεταφράσει καὶ δη-
μοσιεύσει εἰς τὸν XII, 1 τόμον τοῦ ῥηθέντος περιοδικοῦ (σελ. 156) ὁ S. Κορίνα.

P R O P I N A T I O

Circum nos tenebris nigriis obortis
Facto lumine quispiam est locutus;
«Fulvum porrigitur merum sodales.
Nobis en generosum in vase pleno,
Ne simus memores molestiarum
In praesens, procul esto, quod premit nos,
Tollamus calices iubarque contra
Spectemus per eos: dies fit ecce
Nobis aureus atque luminosus.

Π Ρ Ο Π Ο Σ Ι Σ

Γῦρο μας ἐνῶ εἶχον σκότη μαύρα ἐγερεθῆ,

Ἄφου ἔγινε φῶς κάποιος ὠμίλησε:

«Χρυσόχρους ἄκρατος οἶνος προσφέρεται σύντροφοι

Εἰς ἡμᾶς ἄδολος Ἰδοῦ εἰς κρατῆρα γεμάτων,
"Ἄς μὴ εἴμεθα πλέον μνήμονες τῶν θλίψεων
"Ἐν τῷ παρόντι, ἄς εἶναι μακρὰν ὅ,τι μᾶς θλίβει,
"Ἄς ὑψώσωμεν τὰς κύλικας καὶ τὴν λάμπην τοῦ φωτός
"Ἄς ἀντικρύσωμεν διὰ μέσου αὐτῶν : Ἰδοῦ ἡμέρα γίνεται
Δι' ἡμᾶς χρυσὴ καὶ φωτεινὴ.

Παρέσχομεν δείγματα ἀνωτέρω χρησιμοποίησεως τῶν δύο ἀρχαίων γλωσσῶν ὡς ἐκφραστικῶν μέσων, διότι ἡ τοιοῦτή χρῆσις πιστοποιεῖ ζωντανὴν σχέσιν μετὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1961 ἀποθανὼν κορυφαῖος μεταξὺ τῶν φιλολόγων τῆς ἐποχῆς μας γερμανὸς Werner Jaeger ἐσυνήθισε νὰ λέγῃ ὅτι ἡ σχέσις μας μετὰ τὴν ἀρχαιότητα παραμένει ὅλως ἐξωτερικὴ, ἐὰν δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰς ἀρχαίας γλώσσας ὡς ἐκφραστικὰ ὄργανα. Τὸ κύριον ὄργανον διὰ τοῦ ὁποῦ ο Ἡumanismus ἀσκεῖ μορφωτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι τὸ βίωμα τῆς γλώσσης ὡς ὄργανου ἐρμηνευτικοῦ τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου. Οἱ γύρω ἀπὸ τὴν Ζίνα Ἀντίκα Γιουγκοσλάβοι κλασσικοὶ φιλόλογοι δικαιολογοῦν ἀπολύτως τὸν τίτλον τοῦ περιοδικοῦ των, διότι ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ σχέσις των μετὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶναι σχέσις ἀληθινῆς καὶ γνησίας ἐπαναβιώσεως.

"Ὅπως ἐσημειώσαμεν εἰς τὰ προηγούμενα, τὰ δημοσιεύματα τὰ βλέποντα τὸ φῶς εἰς τὰς σελίδας τῆς Ζίνα Ἀντίκα ἀναφέρονται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀρχαιολογίας. Δειγματολογικῶς θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ ἐπισημάνωμεν μερικὰ ἐκ τῶν δημοσιευμάτων, ἅτινα τυγχάνουν λίαν ἐνδεικτικὰ διὰ τὴν βαθύτητα καὶ πρωτοτυπίαν τῆς συντελουμένης ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἀρχαιολογίας ἐρεῦνης.

Δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ σταματήσωμεν ἐπ' ὀλίγον ἐμπρὸς εἰς ἕν ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ Πανεπιστημίου καὶ μέλους τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ζίνα Ἀντίκα Dr. Milos N. Durić δημοσιευθὲν εἰς τὸν IX, 1—2 Τόμ. τοῦ ῥηθέντος περιοδικοῦ. Τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἐπιγράφεται «Ἡ προσωπικότης τοῦ Ὀμήρου, ὅπως καταδεικνύεται ἀπὸ τὰς παρομοιώσεις του». Ὁ καθηγητὴς Durić πιστεύει ὅτι δὲν ὑπάρχουν λόγοι, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια δὲν ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ὕπαρχουν βεβαίως διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐπῶν. Ἄλλὰ τοιαῦται διαφοραὶ εἶναι συνήθεις εἰς τὰ ἔργα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ. Ἡ διαφορὰ, παρατηρεῖ εἰστοχώτατα ὁ ῥηθεὶς καθηγητὴς ἥτις ὕψισταται μεταξὺ τῶν «Ἰκετίδων» καὶ τῆς «Ὀρεστείας» τοῦ Αἰσχύλου, τυγχάνει λίαν σημαντικὴ καὶ πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν διαφορὰν τὴν παρατηρουμένην μεταξὺ τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσείας. Ὁ Durić πιστεύει ὅτι ὑπάρχουν τεκμήρια μέσα εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη τὰ ὁποῖα ἔχουν διὰ τὸν Ὀμηρον «αὐτοβιογραφικὴν ἀξίαν» καὶ δίδουν μαρτυρίαν περὶ τῆς προσωπικότητός του. Τὰ τεκμήρια ταῦτα εἶναι αἱ παρομοιώσεις τὰς ὁποίας ἐγκαταστειρεῖ εἰς τὰ ἔπη του. Διὰ νὰ παρουσιάσῃ τὰς παρομοιώσεις αὐτάς, γράφει ὁ Durić, δὲν ἀφωρμήθη μόνον ὁ Ὀμηρος ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἅτινα παρῆχεν εἰς αὐτὸν τὸ περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν αὐτοῦ ψυχικὸν κόσμον. Τὰ εἶδη τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου παρομοιώσεων ἀποτελοῦν ἐνδείξεις διὰ τὴν ἀτομικότητα τοῦ ποιητοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος ὁ Γιουγκοσλάβος καθηγητὴς συνάγει ὅτι δύο εἶναι τὰ ἀτομικῶς χαρακτηριστικὰ τὸν Ὀμηρον γνωρίσματα. 1ον Ἡ συμπάθειά του διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸν κόσμον τῶν ζώων. 2ον Τὸ ἐνδιαιρέρον του διὰ τὰς διαφορούς καταστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Αἱ σχετικαὶ μετὰ τὰ δύο σημειωθέντα χαρακτηριστικὰ παρομοιώσεις ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ Durić εἰς ἐξέτασιν καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι γίνεται ὁμοίᾳ χρῆσις αὐτῶν καὶ εἰς τὰ δύο ἔπη. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παρομοιώσεων τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν Ἰλιάδα εἶναι μεγαλύτερος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀπαντωμένους εἰς τὴν Ὀδύσσειαν. Τοῦτο ὅμως δικαιολογεῖται ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ ἐκάτερον ἐκ τῶν δύο ἐπῶν. Ἀναγνωρίζει ὁ ῥηθεὶς καθηγητὴς τὴν ἀξίαν τῶν γενομένων ἐπὶ τοῦ Ὀμηρικοῦ κειμένου ἐκ μέρους τῶν

Γερμανῶν ἀρχαιομαθῶν ἐρευνηῶν. Παρατηρεῖ ὅμως ὅτι αὐταὶ ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ ἐνταφιασθῆ ὁ Ὅμηρος ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς καλλιτέχνης. Ὁ Duric συντάσσεται μὲ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Ἀριστοῦρχου δεχόμενος ὅτι ὑπῆρξεν ὁ Ὅμηρος ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ποιητὴς καὶ ὅτι αὐτὸς συιέθεσε καὶ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν. Ἡ νέα θεώρησις, ἣν εἰσάγει ὁ Duric εἶναι κατὰ πάντα εὐστοχος καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἔξω ἀπὸ τὸ τέλμα, τὸ ὁποῖον ἔχει σχηματισθῆ ἀπὸ τὰς λεγομένας Ὀμηρικὰς ἐρεῦνας.

Εἰς τὰς Ὀμηρικὰς σπουδὰς ἀναφέρεται καὶ τὸ εἰς τὸν XI, 2 Τόμ. τῆς Ζίνα Αντίκα δημοσιευθὲν ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ «Τρεῖς γυναικεῖαι μορφαὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν». Εἰς τοῦτο ἐξετάζονται αἱ δύο ἐρωτικαὶ περιπέτειαί τοῦ Ὀδυσσεῶς, ἡ μία μὲ τὴν Κίρκην καὶ ἡ δευτέρα μὲ τὴν Καλυψῶ καὶ ὡς τρίτη προστίθεται ἡ συνάντησις τοῦ ἦρωος μὲ τὴν Ναυσικᾶν εἰς τὴν χώραν τῶν Φαιάκων. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ αὐτοκυριαρχία τοῦ Ὀδυσσεῶς μεταβάλλει τὴν Κίρκην ἀπὸ στυγεράν μάγισσαν εἰς ἀφωσιωμένην φίλην. Ἡ δευτέρα περιπέτεια τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐξαίρεται ἀπὸ τὸν Duric ὡς ἡ πλέον ἐπικίνδυνος. Τὴν λύσιν εἰς τὴν περιπλοκὴν δίδει ἡ στερεὰ ἀπόφασις τοῦ Ὀδυσσεῶς νὰ προτιμήσῃ ἀντὶ τῆς αἰωνίας νεότητος, ἣν προσέφευγεν εἰς αὐτὸν ἡ Καλυψῶ, τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα. Ἡ τρίτη γυναικεῖα μορφή εἶναι ἡ Ναυσικᾶ. Αὐτὴν περιγράφει κατὰ τὸν Γιουγκοσλάβον καθηγητὴν ὁ Ὅμηρος, ὡς ἠρωϊκῆς διαθέσεως παρθένον, τῆς ὁποίας ἡ πρὸς τὸν Ὀδυσσεᾶ συμπάθεια καὶ ἀγάπη δὲν ἐκδηλώνεται ἀλλὰ μένει ὡς ἓν γλυκὺ μυστικὸν τῆς καρδίας. Εἰς τὸ τέλος τῆς μελέτης τοῦ παραθέτει ὁ Duric κατάλογον λογοτεχνῶν, ζωγράφων καὶ μουσικῶν, οἵτινες ἤντησαν ἔμπνευσιν ἀπὸ τὰς τρεῖς αὐτὰς γυναικεῖας μορφὰς, τὰς τὸσον ἐντέχνως ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου διαμορφωθείσας.

Ἡ δημοσιευομένη εἰς XI, 1 τόμον τῆς Ζίνα Αντίκα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Zagreb Πανεπιστημίου Ν. Μαϊνατῆ καὶ μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν λόγῳ περιοδικοῦ ἐρμηνεία τῆς κυπριακῆς ἐπιγραφῆς, ἣτις ἔχει εὑρεθῆ κατὰ τὸ 1850 εἰς τὰ ἐν Ἰδαλίῳ τῆς Κύπρου ἐρείπια παλαιοῦ φρυκτερίου καὶ ἔχει χαραχθῆ ἐπὶ χαλκίνης πλακῆδος μὲ τὸ ἐπιχώριον κυπριακὸν ἀλφάβητον, ἀποτελεῖ ὑποδειγματικὸν πρότυπον ἐρμηνευτικῆς καὶ γλωσσολογικῆς διερευνήσεως δυσχερεστάτου κειμένου. Εἰς τὸν XII, 1 τόμον ἔχει δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ περισπούδαστος μελέτη περὶ τῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μετρικῇ χρήσεως τῶν χοριάμβων ἐν συνδυασμῷ μὲ τοὺς ἰάμβους. Ὁ XII, 1 τόμος τῆς Ζίνα Αντίκα εἶναι ἀφιερωμένος τιμῆς ἕνεκα εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Ljubliana Πανεπιστημίου, ὅστις τυγχάνει καὶ μέλος τῆς Συντακτικῆς τοῦ ἐν λόγῳ περιοδικοῦ Dr Milan Grošelj. Εἰδικῶς ὁ καθηγητὴς οὗτος ἔχει ἀσχοληθῆ μὲ γλωσσολογικὰς μελέτας καὶ ἔχει διασαφηνίσει ἐτυμολογικῶς πολλὰς λέξεις τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Σλαβικῆς γλώσσης. Λίαν σημαντικαὶ εἶναι αἱ ἐργασίαι τοῦ καθηγητοῦ Grošelj αἱ ἀναφερόμεναι καὶ εἰς τὰς συντακτικὰς χρήσεις. Εἰς τὸν IV, 2 τόμ. τῆς Ζίνα Αντίκα παρῆσθε λίαν εὐλογον διασαφήνισιν τῆς ἐτυμολογικῆς προελεύσεως ὀνόματος ποταμοῦ τῆς Σαλαμίνας. Ὁ Ἡσύχιος ἔχει παραδώσει καὶ τὸ ἔξῃς λῆμμα «Βώκαρος ποταμὸς ἐν Σαλαμίνι ἐκ τοῦ Ἀκόμαντος ὄρους φερόμενος». Ὁ Εὐστάθιος ἠθέλησε νὰ παραγάγῃ τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ τούτου ἐκ τῆς ὑποτιθεμένης λέξεως Βοόκαρος, ἣτις θὰ ἐσήμαινε τὴν κεφαλὴν βοός. Ὁ καθηγητὴς Grošelj ἀνατρέχει ἐν προκειμένῳ εἰς τὴν ἀρχαίαν μυθολογικὴν παράδοσιν καθ' ἣν ὁ ἐν Αἴγυπῳ βασιλεύων Αἰακὸς εἶχε τρεῖς υἱούς, τὸν Πηλέα, Τελαμῶνα καὶ Φῶκον. Ἐκ τοῦ Φώκου τούτου παρήχθη τὸ ὄνομα Φῶκ—αρο—ς, δοθέντος ὅτι τὸ ἐπίθημα —αρο— χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἑλληνικὴν (ὅπως βλέφ—αρο—ν φάλ—αρα). Ἡ τροπὴ τοῦ Β εἰς Φ προϋποθέτει προελληνικὸν θέμα ἀρχόμενον ἀπὸ Βh. Καὶ διὰ τὸ τοπικὸν ὄνομα Φενεὸς παρέχει ὁ Grošelj εὐλογον ἐτυμολογίαν. Ἡ πόλις Φενεὸς ἔκειτο κατὰ τὸν Πausάνην (VIII, 18) εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἀρκαδίαν εἰς κοιλιάδα, ἣν καθίστα εὐφορωτάτην ὁ ποταμὸς Ὀλβιος ὁ καὶ ἄλλως Ἀροάνιος ὀνομαζόμενος. Λόγῳ τῆς εὐφορίας καὶ τοῦ ὄλβου, οὗτινος γίνεται αἰτιος ὁ

ποταμός Ὀλβιος, τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Φενεός ἔχει παραχθῆ ἐκ τῆς παρ' Ὀμήρω λέξεως «ἄφενος», δι' ἧς δηλοῦται ὁ ὄλβος καὶ ὁ πλοῦτος.

Ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ἐμφανίζεται μεταξύ τῶν Γιουγκοσλάβων φιλολόγων ὡς πρὸς τὴν ἀποκρυπτογράφειαν τῶν πρὸ ὀλίγων δεκαετιῶν ἀνακαλυφθεισῶν εἰς τὴν Πύλον, Κνωσὸν καὶ Μυκῆνας πηλίνων πινακίδων τῆς λεγομένης «γραμμικῆς γραφῆς Β». Ἰδιαιτέρως σημαντικὰ εἶναι αἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐργασίαι τῶν Μ. D. Petrushevski, S. Luria καὶ P. M. Ilievski. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν εἰς ἐμπεριστατωμένον ἄρθρον του (*Ziva Antika* XII, 2 σελ. 293—312) ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐξετάσεως τῆς σημασίας, ἣτις πρέπει νὰ δοθῆ εἰς τὸ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς Πύλου ἀπαντῶν ὄνομα *Wanasoi*, ὅπερ μέχρι τοῦδε συσχετιζέτο μὲ τὴν ὁμηρικὴν λέξιν *Φάνασσα*. Κατὰ τὸν Petrushevski ἡ λέξις *Wanasoi* πρέπει νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸ Ἄρχαῖκόν *Φαρνασήιος*—*Wanase*—*wijo*. Ἐπομένως εἶναι τοπικὸν ὄνομα ταυτιζόμενον μὲ τὴν λέξιν *Καρνεῖσιον* τὴν ἐνδεικτικὴν τοῦ ἐν ἄνω Μεσσηνίᾳ ἄλλους, εἰς ὃ ἐλατρεύετο ἡ Δῆμητρα. Βραδύτερον ὅταν ἐπῆλθεν ἡ Δωρικὴ κατάκτησις αἱ λέξεις *Φάναξ*, *Φαρνησήριος* (*Wanakete Wanasewijo*) συνηταιοῦθησαν μὲ τὸν Ἄπόλλωνα τὸν *Καρνεῖον* (ἐκ τοῦ *Krn*—*κέρας*—*κορνο*—*καρνεῖ*—*άσιον*). Ἐπίσης ἀναγνωρίζει ὁ Petrushevski εἰς τὰς λέξεις τῶν πινακίδων «*metuwonewo matereiteija*» τὴν φράσιν «εἰς τὴν θείαν μητέρα τῆς *Μεθῶνος*» δηλ. τῆς *Μεθῶνης*. Διὰ τῶν ῥηθεισῶν ἀναγνώσεων ἀνεγνωρίσθησαν εἰς τὰς πινακίδας τῆς Πύλου δύο τοπικὰ ἐν Μεσσηνίᾳ ὀνόματα, τὸ *Καρνάσιον* καὶ ἡ *Μεθῶνη*. Ὁ ὑφηγητὴς τοῦ ἐν Σκοπίοις Πανεπιστημίου P. H. Ilievski εἰς ἄρθρον του ἐν *Ziva Antika* IX, 1—2) ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων, ἅτινα παρέχουν αἱ Μυκηναῖκαι πινακίδες, ἐξετάζει, ἂν ὑπάρχει εἰς αὐτὰς ἡ χρῆσις τῆς ἐπιρρηματικῆς καταλήξεως *-θεν* τῆς δηλοῦσης τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν. Τὸ συμπέρασμα τῶν μελετῶν του εἶναι ὅτι δὲν φαίνεται νὰ γίνεται χρῆσις τῆς ἐν λόγῳ καταλήξεως. Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἐπιγραφῶν ἦτο, ὅπως φαίνεται, ἰσχυρὰ ἡ χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς πτώσεως, κατὰ τρόπον καθιστῶντα περιττὴν τὴν χρησιμοποίησιν τῆς καταλήξεως *-θεν*.

Καὶ ἡ μελέτη τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ἀποτελεῖ θέμα εἰς τὸ ὁποῖον μετὰ μεγάλῃς ἐπιτυχίας ἀσχολοῦνται οἱ φιλόλογοι τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἐξέχουσας θέσιν μεταξύ τῶν εἰς τὴν γείτονα χώραν ἀριστοτελιστῶν κατέχει ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Σκοπίοις Πανεπιστημίου M. D. Petrushevski, ὅστις, ὅπως ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, τυχάνει καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων μελετητῶν τῆς Μυκηναϊκῆς γραμμικῆς γραφῆς Β. Εἰς τὸν IV, 2 τόμον τοῦ 1954 τῆς *Ziva Antika* ἐδημοσίευσεν ἑκτενῆ πραγματεῖαν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξεν ἀναλυτικώτερον γνώμην του ἀνακοινωθεῖσαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1948 ἐπὶ τοῦ περιφήμου τμήματος τοῦ ἀριστοτελικοῦ ὀρισμοῦ τῆς τραγωδίας. Ὁ Ἄριστοτέλης, ὅπως εἶναι γνωστόν, ὀρίζων εἰς τὴν «Ποιητικὴν» του τὴν τραγωδίαν τερματίζει τὸν περιεχόμενον ὀρισμὸν μὲ τὰς λέξεις «δι' ἑλέου καὶ φόβου περαινουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν». Ἡ ἐν τῷ ὀρισμῷ ἐρμηνεία τῆς λέξεως «κάθαρσις» ἀπέβη πέτρα σκανδάλου διὰ τοὺς ἐρμηνευτάς. Ὑπῆρξε τόσον μεγάλη ἡ διαφωνία τῶν προταθεισῶν ἐρμηνειῶν ὥστε κατὰ τὸ 1928 ὁ κορυφαῖος μεταξύ τῶν Γερμανῶν φιλολόγων Wilamowitz ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλειφθῆ πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ῥηθείσης λέξεως. Ἐπίσης καὶ ὁ ἐκδότης τῆς ἀριστοτελικῆς «Ποιητικῆς» Γερμανὸς φιλόλογος Gudemann ἐκήρυξε τὴν ἀνεύρεσιν ἱκανοποιητικῆς ἐρμηνείας διὰ τὴν λέξιν «κάθαρσις» ὡς κάτι τὸ «ἀδύνατον». Ἐπὶ τῶν δεδομένων τούτων στηριζόμενος ὁ καθηγητὴς Petrushevski ὑπεστήριξεν ὅτι αἱ δύο εἰς τὸν ὀρισμὸν περιλαμβανόμεναι λέξεις «παθημάτων κάθαρσιν» δὲν προέρχονται ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ Ἄριστοτέλους ἀλλὰ παρερσήφθησαν παρεργραφεῖσαι ὑπὸ τινος τῶν ἀντιγραφῶν ἀντὶ τοῦ γνησίου «πραγμάτων σύστασιν». Συμφῶνως πρὸς τὴν γραφὴν αὐτὴν ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὴν ἐπίπονον ἀναζήτησιν τῆς προσιδιαζούσης εἰς τὴν λέξιν «κάθαρσιν» σημασίας καὶ ἐξηγοῦμεν τὸ ῥηθὲν τμῆμα τοῦ ἀριστοτελικοῦ ὀρισμοῦ ὡς δηλοῦν ὅτι ἡ ἐπιδίωξις τῆς τραγωδίας εἶναι νὰ διεγερθοῦν συν-

αισθήματα έλέου και φόβου διά τής καταλλήλου συναρμολογήσεως διεγειρόντων τών
Ξλεον και φόβον περιστατικῶν (1).

Έκτός τής επί τοῦ σημείου τούτου τής άριστοτελικῆς «Ποιητικῆς» πραγματείας
του, ὁ καθηγητής Petruševski μελετᾷ ὀλόκληρον τὸ ῥηθὲν ἔργον προκειμένου νά προβῆ
εἰς ἔκδοσιν τοῦ κειμένου κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐν Μονάχῳ γερμανικοῦ ἔκδοτικοῦ οἴκου
Teubner. Εἰς τὸν τόμον XI, 2 τής Ζίνα Αντίκα ἔχει δημοσιεύσει μελέτην, εἰς ἣν προτεί-
νει σημαντικὰς διορθώσεις ἐπὶ τοῦ κειμένου τής «Ποιητικῆς».

Εἶναι ἀρκετῆ, νομίζομεν, ἡ γενομένη ἐπισήμανσις ἐργασιῶν τῶν Γιουγκοσλάβων
ἀρχαιομαθῶν, διά νά καταδείξῃ ὅτι ἡ γειτονική μας χώρα παρουσιάζει καί εἰς τὸν πνευ-
ματικὸν τοῦτον τομέα δραστηριότητα ἀξιοσημείωτον. Καταδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ
πρὸς τὰ πρόσω πορεία μιᾶς χώρας δὲν πρέπει νά περιορίζεται μονομερῶς εἰς τὸν το-
μέα τῶν ὑλικῶν μόνον ἐπιδιώξεων. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνιαία σωματοπνευματικὴ ἐνό-
της, ἣτις πρέπει νά ἀναπτύσσεται καὶ νά καλλιεργῆται, χωρὶς οὐδεμίαν πλευράν της νά
παραβλέπεται.

1) Ὁλως ἀνεξαρτήτως τῶν ἐρευνῶν τοῦ Petruševski καὶ ὁ ὑποφαινόμενος εἰς ἄρθρον
του δημοσιευθὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1948 εἰς τὸ Δεξικὸν «Ἡλιος» εἶχε καταλήξει εἰς τὸ
συμπέρασμα ὅτι ἡ λέξις «κάθαρσις» δὲν προέρχεται ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ Ἀριστοτέλους.